

Вдовенко Олена Іванівна
доцент кафедри
професійної освіти та БЖД
Чернігівського НПУ імені
Т.Г.Шевченка

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Освітньо-інтеграційні зміни, що відбуваються в Україні, потребують модернізації системи підготовки майбутніх фахівців в умовах магістратури вищих навчальних закладів. Вища школа неухильно і послідовно переходить на новий якісний рівень. Саме вища освіта забезпечує відтворення та розвиток інноваційного потенціалу економіки, формування сучасної національної еліти і є однією з провідних галузей розвитку суспільства. Тому до підготовки магістра висуваються вимоги не тільки досконалого знання свого предмету, а й формування методичних, педагогічних і психологічних умінь і навичок. Таким чином, назріла об'єктивна потреба в компетентних фахівцях, здатних організувати освітній процес в профільних навчальних закладах.

Відповідно до Указу Президента «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» вища освіта України повинна бути зорієнтована на компетентнісний підхід при розробленні стандартів вищої освіти. Педагогічна компетентність майбутніх фахівців заслуговує на особливу увагу в процесі навчання в магістратурі. На цьому наголошують в своїх наукових дослідженнях М.Артюшина, Ю.Бутенко, С.Вітвицька, Д.Дзвінчук, Д.Лапшина, Л.Лебедик, В.Луначек, О.Ткаченко, Н.Яремчук. Аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що є актуальним питання щодо формування педагогічних компетенцій магістрів вищих навчальних закладів.

В.Авдєєв педагогічну компетентність магістра визначає як інтегральну характеристику особистості, її здатність вирішувати професійні проблеми та типові професійні завдання, що виникають в реальних ситуаціях професійної діяльності з використанням знань, професійного і життєвого досвіду[1].

С.Вітвицька розглядає педагогічну освіту магістрів як багатофункціональний, відкритий, самостійний, своєрідний цикл педагогічної освіти, який має свої функції, мету, зміст, форми та методи, функціонує шляхом реалізації складних організаційних і змістово-процесуальних зв'язків [3].

В.Лунячек, вивчаючи проблеми формування педагогічної компетентності у магістрів державного управління, зазначає, що отримання магістерського ступеня – це, в тому числі, і крок до науково-педагогічної діяльності. Саме тому формування педагогічної компетентності на цьому етапі набуває своєї актуальності і повинно мати системний характер [5].

В.Лозова вважає, що компетентність викладача має інтегративну природу, що її джерелом є різні сфери культури (духовної, громадської, соціальної, педагогічної, управлінської, правової, етичної, екологічної тощо), вона вимагає значного інтелектуального розвитку, включає аналітичні, комунікативні, прогностичні та інші розумові процеси [4].

Мачинська Н. визначає, що педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю - результат педагогічної підготовки майбутніх магістрів, що передбачає формування педагогічної компетентності фахівців як майбутніх викладачів вищого навчального закладу.

Незважаючи на значний науковий інтерес до формування педагогічної компетентності магістрів вищої школи, залишається малодослідженим питання формування педагогічної компетенції магістрів юридичного профілю. Сучасний фахівець-юрист у своїй професійній діяльності повинен вміти вирішувати різні професійні задачі – управлінські, організаторські, педагогічні. Для вирішення професійних педагогічних задач майбутній фахівець юридичного профілю повинен бути педагогічно компетентним. Професійна педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін, його професійна майстерність, педагогічна культура, психолого-педагогічні принципи, уміння використовувати дидактичні основи, інтерактивні форми та методи навчання в процесі фахової підготовки майбутніх юристів, сприятимуть формуванню нової генерації правознавців з певними властивостями, здібностями, знаннями, уміннями, навичками ринкових правових відносин [2]. На наш погляд, під педагогічною компетентністю

магістрів юридичного профілю слід розуміти педагогічну діяльність, яка включає знання з основ педагогіки та передбачає глибокі знання і широку ерудицію з професійної підготовки, володіння сучасними методами, засобами, технологіями та організаційними формами навчання та виховання, вміння використовувати сучасні та ефективні методи організації навчально-виховного процесу у вищій школі та застосування набутих юридичних знань у педагогічній діяльності.

Майбутню професійну діяльність магістрів юридичного профілю доцільно розглядати з двох позицій: фахової та педагогічної. До педагогічної віднесемо: наявність необхідних теоретичних знань з навчально-виховного процесу та дидактики вищої школи, наявність сформованих практичних навичок методики викладання; вміння проведення самостійного науково-педагогічного дослідження; володіння педагогічною культурою. До професійних варто віднести наявність поглиблених професійних знань.

Аналіз літературних джерел дозволяє виділити основні компоненти педагогічної компетентності у процесі підготовки майбутніх магістрів юридичного профілю: мотиваційний (формування мотивації до педагогічної діяльності), орієнтаційний (орієнтація на викладацьку діяльність магістрів юридичного профілю в процесі вивчення педагогічно спрямованих дисциплін), комунікативний (розвиток комунікаційних умінь; уміння виробляти стратегію і техніку взаємодій з людьми).

В науковій практиці широко використовують різні варіанти класифікацій видів педагогічної компетентності, які виявляють її структурність, багатогранність, відображають зв'язок з різними галузями науки, а саме: загально-педагогічну, правову, соціальну, психологічну, комунікативну та інші. Так, як види педагогічної компетентності магістра юридичного профілю тісно пов'язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності, доцільно виокремити правову як основну складову педагогічної компетентності. Дисципліни юридичного циклу є тим підґрунтям, яке впливає на формування правової компетентності. Знання та досвід поведінки у правовій сфері життєдіяльності, спроможність орієнтуватися в ситуаціях, пов'язаних із правовими відносинами, правова освіта є необхідною передумовою формування

правової компетентності магістрів. Під правовою компетентністю розуміємо дії магістра, направлені на ефективне використання в майбутній педагогічній діяльності законодавчих та інших нормативних правових документів для вирішення відповідних професійних завдань.

На підставі вищезазначеного можемо зробити висновок, що ефективність формування педагогічної компетентності у магістрів юридичного профілю можлива при обов'язковому дотриманні умов: забезпечення системного підходу у процесі формування педагогічної компетентності та забезпечення мотиваційного ставлення магістрів до дисциплін педагогічного циклу, доповнення змісту навчальних дисциплін юридичного та правового циклів питаннями психолого-педагогічного характеру.

Список використаних джерел

1. Авдеев В.М. Компетентностный подход в конструировании современных образовательных моделей / В. М. Авдеев // Социально-гуманитарные знания. – 2006. – № 6. – С. 235–240.

2. Безсмолий Є.Б. Формування педагогічної культури юристів у процесі підготовки майбутніх магістрів з правознавства / Є. Б. Безсмолий // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2001. – № 2.

3. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти: дис. доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Світлана Сергіївна Вітвицька. – Житомир, 2011. – 599 с.

4. Лозова В.І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів / Валентина Іванівна Лозова // Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів: Матеріали міжвуз. наук.-практ. конфер. - Харків: ОВС, 2002. - С. 3-8.

5. Лунячек В.Е. Професійна підготовка керівних кадрів для управління освітою в умовах магістратури: світові практики. // В. Е. Лунячек – Вісник Чернівецького національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки. – 2010. – Вип. 6. – С.23-37.

6. Мачинська Н.І. Правове виховання як складова гармонійного розвитку особистості / Н. І. Мачинська // Педагогічний процес: теорія і практика. – К.: ЕКМО, 2009. – С. 112–119.